

Компаративний аналіз звітності зі сталого розвитку та інтегрованої звітності

Сьогодні результати впровадження практики корпоративної соціальної відповідальності виходять за межі фінансових звітів, і знаходять відтворення у нефінансовій звітності компаній. Така звітність в Україні знаходиться на етапі активного розвитку і має значний незадіяний потенціал, зважаючи на невисокий відсоток кількості компаній, які звітують. Для глибшого розуміння та правильності побудови логічної структури нефінансової звітності необхідно з'ясувати визначення даного поняття, що відображають думки окремих сучасних вчених-економістів.

Так, Ю. Байрактар [1] зазначає, що нефінансова звітність сприяє успішному і стійкому розвитку організації завдяки своєчасному задоволенню інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників діяльності компанії. І. Васильчук [3] вважає, що нефінансова звітність – важливий елемент системи управління, підвищення інформаційної прозорості та інструмент діалогу зі стейкхолдерами щодо соціальних, екологічних та економічних аспектів. М. Корягін, П. Куцик [4] стверджують, що нефінансова звітність забезпечує надання інформації про соціальну, екологічну, інноваційну, венчурну й інші види діяльності за допомогою спеціальних показників. Отже, вчені одногосло визначили нефінансову звітність своєрідним інструментом задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників.

Побудова ринкової економіки в Україні зумовлює необхідність наукового обґрунтування напрямів подальшого розвитку нефінансової звітності для забезпечення соціально-відповідальної поведінки підприємства та бізнесу в цілому. Компанії все частіше починають узгоджувати свої основні бізнес-стратегії та соціальні цілі з Цілями Сталого Розвитку шляхом прийняття власних ESG-стратегій (environment, social and governance). Згідно ESG Transparency Index 2020 [8] було оцінено прозорість публічної інформації за 2020 р. у відповідності до ESG критеріїв на сайтах українських компаній, які увійшли до 50 найбільших платників податків, та компаній, які добровільно приєдналися до оцінювання.

Так, середній рівень розкриття інформації компаній України за показниками ESG становить 32%. Лідерами Індексу ESG прозорості стали ПрАТ «ВФ Україна», АБ «УКРГАЗБАНК», Група ДТЕК, АТ «Перший український міжнародний банк», ПП «Кока-Кола Беверіджиз Україна Лімітед» та ін. Найчастіше компанії розкривають загальну інформацію про компанію, інформацію про захист довкілля та відносини з громадою. Рівень розкриття інформації у порівнянні з 2019 р. за всіма критеріями оцінки покращився, найбільше за критеріями «Права людини» та «Лідерство керівництва й компанії».

Сьогодні, коли Україна наближає своє законодавство до Європейського Союзу, адже вже з березня 2020 р. новий Кодекс корпоративного управління [9] рекомендує українським компаніям розкривати інформацію щодо розвитку ESG-проектів. У той же час, Національний банк України планує імплементувати екологічні, соціальні та управлінські фактори у систему корпоративного управління банків з початку 2022 р., а небанківських фінансових установ – з кінця 2024 р.

Крім того, у 2014 р. набула чинності Директива 2014/95/EU [5] щодо обов'язкового розкриття нефінансової і диверсифікованої інформації великими підприємствами країн ЄС. Разом з тим, Директива залишає підприємствам свободу у виборі зручної для себе моделі розкриття інформації. Компанії можуть використовувати міжнародні, європейські чи національні рекомендації для створення своїх звітів, такі як система екологічного менеджменту EMAS, Глобальний договір ООН, Керівні принципи підприємницької діяльності в аспекті прав людини, Глобальна ініціатива зі звітності та інші. Імплементация норм Директиви 2014/95/EU зумовлює необхідність внесення відповідних змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6], та ставить нові завдання й виклики перед вітчизняними суб'єктами господарювання, зокрема великими підприємствами, що становлять суспільний інтерес.

Найрозповсюдженішими видами нефінансової звітності є інтегрований звіт та звіт зі сталого розвитку. Інтегрована звітність – це новий вид бухгалтерської звітності, який виник в результаті становлення концепції сталого розвитку, що розкриває економічний зміст звітної інформації щодо фінансового, виробничого, людського, інтелектуального, природного і соціального капіталу та цілісне відображення діяльності підприємства – стратегії, ризиків, стійкості бізнес-моделі підприємства, метою складання якої є задоволення конкретних інформаційних потреб управлінської системи та зовнішніх користувачів. Однак, GRI Standards [1] визначають, що звітність зі сталого розвитку – це звітність, що розкриває інформацію про вплив організації (позитивний або негативний) на навколишнє середовище, суспільство та економіку.

Відповідно до ESG Transparency Index 2020, нефінансові звіти за 2020 р. підготували тільки 16 компаній з усіх 50 аналізованих, з них лише 2 звіти були інтегровані (АТ «Українська Залізниця» та ДТЕК) та 8 звітів зі сталого розвитку (ПрАТ «ВФ Україна», ТОВ «Нова Пошта» та ін.), причому всі керувались стандартами GRI.

Дані типи звітів є дуже подібними, зокрема: вони мають однакові форми, а це можуть бути, приміром, звіти складені у довільній формі, комплексні звіти та стандартизовані звіти. До того ж вони складаються на основі інформації фінансового і управлінського обліку, додаткової інформації щодо екологічної та соціальної діяльності підприємства, що в результаті призведе до оприлюднення звітів в електронному вигляді на офіційних сайтах компаній. Періодичність подання в них чітко невизначена: раз чи два рази на рік, або за потребою. Крім того,

звітність має містити інформацію про діяльність підприємства в минулому та засвідчує перспективи розвитку в майбутньому, відображає взаємозв'язок минулого і майбутнього. Однак, вони мають і ряд відмінностей, за якими їх варто розділяти.

Так, найбільш розповсюдженим стандартом що регулює складання звітності зі сталого розвитку є GRI, тоді як інтегрована звітність окрім зазначених стандартів також складається відповідно до International Integrated Reporting Framework (IIRF). Основними стейкхолдерами звітності зі сталого розвитку визначені стандартами GRI є: власники, менеджери, інші працівники, інвестори, контрагенти, уряд, місцева громада та суспільні інститути. Зацікавленими сторонами інтегрованої звітності IIRF визначає наступних: інвестори, суспільство, працівники, особи, що визначають політику, регуляторні органи і органи, що визначають стандарти, компанії, що формують звіти, особи, що здійснюють перевірки. Основними аспектами що висвітлює звітність зі сталого розвитку є профіль організації, стратегія, етика та добросовісність, корпоративне управління, взаємодія із зацікавленими сторонами, процедура звітності, економічна результативність, протидія корупції, екологічні аспекти, соціальні аспекти. Окрім зазначених аспектів інтегрована звітність також висвітлює дослідження та інновації, фінансові інвестиції, перспективи розвитку, огляд макроекономіки та галузі та ін.

З огляду на проведений аналіз, видно, що подібність даних категорій є досить суттєвою. Проте, дослідивши звіти у вітчизняній практиці, можемо зазначити, що в інтегрованій звітності додають більше фінансових показників, ніж в звітність сталого розвитку. Крім того, через те, що ці види звітності не регламентовані державою, порівнювати їх структурні елементи, приміром, між різними компаніями є не доцільним, адже кожне підприємство власноруч вирішує які елементи додати у звіт.

Отже, складання нефінансової звітності з корпоративної соціальної відповідальності варто розглядати як найважливіший інструмент стійкого розвитку, що сприятиме формуванню ефективної управлінської системи з виявлення існуєчих і прогнозування потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз його діяльності, а також їх уникнення чи здійснення заходів щодо мінімізації впливу цих загроз на результати діяльності підприємства на засадах стійкого розвитку. Порівнявши звіт зі сталого розвитку та інтегрований звіт, можемо відзначити, що один і той же звіт може бути визначений як приклад обох зазначених форматів. Однак якщо підприємство подає хоча б один з них, дотримавшись відповідних стандартів, то воно отримає такі зиски як: зміцнення репутації, поліпшення якості управління бізнесом, підвищення його інвестиційної привабливості. Таким чином, складання підприємствами України такої звітності є доцільним, оскільки сприятиме загальносвітовим тенденціям щодо нефінансової звітності на засадах стійкого розвитку.

Публікація підготовлена в рамках проекту: Erasmus + Jean Monnet Module: "Transparency. Accountability. Responsibility. Governance. Europe. Trust. Sustainability" (TARGETS-101085395)

Funded by the European Union. Project 101085395— TARGETS — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Список використаних джерел:

1. GRI - standards. *Globalreporting*. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/> (дата звернення: 21.10.2022).
2. Байрактар Ю. Нефінансова звітність підприємств та етапи її формування. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2015. Т. 20, № 1/1. С. 57–61.
3. Васильчук І. Нефінансова звітність як інструмент управління сталим розвитком корпорацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 11. С. 212–215.
4. Корягін М., Куцик П. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності. Київ : Інтерсервіс, 2016. 276 с.
5. Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council : Directive of 12.05.2014 no. 2013/0110/COD : as of 12 June 2016. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32014L0095> (дата звернення: 21.10.2022).
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 21.10.2022).
7. Integrated reporting framework. *Integrated Reporting*. URL: <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/> (дата звернення: 21.10.2022).
8. Індекс esg прозорості компаній України 2020. Київ. 38 с. URL: <https://index.cgpa.com.ua/> (дата звернення: 22.10.2022).
9. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації : Кодекс від 12.03.2020 р. № 118. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/kodeks-korporatyvnoho-upravlinnia-kliuchovi-vymohy-i-rekomendatsii/> (дата звернення: 22.10.2022).